

PAWEŁ SAMICZAK

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Teologii

<https://orcid.org/0000-0003-0567-6985>

**Rozeznawanie i prawidłowe korzystanie
z darów Ducha Świętego
przez wspólnoty charyzmatyczne
według wybranych dokumentów
Kościoła rzymskokatolickiego**

**Discernment and Proper Use of the Gifts of the Holy Spirit
by Charismatic Communities
According to Selected Documents of the Roman Catholic Church**

Abstract

Since the Second Vatican Council and the events that followed, we have witnessed a very strong presence of the Holy Spirit in the Church. The turning point was the “outpouring of the Holy Spirit” during the common prayer with the Word of God of professors and students from the University of Duquesne in 1967. From that moment, which is referred to as the first “Baptism in the Holy Spirit”, began the process of forming Renewal communities in the Catholic Church. This article will analyze various kinds of phenomena, both physical and spiritual, related to the charismatic service. The reference will be the pastoral documents issued in recent years by individual episcopal conferences as well as by church institutions committed to continuous monitoring of renewal movements. This will allow to show the possibilities of pastoral models developed by bishops of individual countries and their analysis. The starting point for the considerations will be to show the nature of charisms, define and adopt the correct term for understanding the concept of charisma, and then analyze the phenomena accompanying charismatic prayer, and their theological evaluation. The last element will be an attempt to explain the controversy and problems that arise during charismatic prayer, both in theological (spiritual) and psychological aspect.

Keywords: charisms, charismatic renewal, Holy Spirit, II Vatican Council.

Abstrakt

Od czasu Soboru Watykańskiego II oraz wydarzeń, które dokonały się po nim, jesteśmy świadkami bardzo mocnej obecności Ducha Świętego w Kościele. Momentem przełomowym było „wylanie Ducha Świętego” podczas wspólnej modlitwy Słowem Bożym profesorów i studentów z uniwersytetu w Duquesne w 1967 r. Od tego momentu, który określa się jako pierwszy „chrzest w Duchu Świętym”, rozpoczął w Kościele katolickim proces

formowania wspólnot odnowy. W niniejszym artykule zostanie przeprowadzona analiza różnego rodzaju zjawisk zarówno fizycznych, jak i duchowych, związanych z posługą charyzmatyczną. Punktem odniesienia będą dokumenty pastoralne wydane na przestrzeni ostatnich lat przez poszczególne konferencje episkopatów, jak również przez instytucje kościelne zaangażowane w nieustanne monitorowanie ruchów odnowy. Pozwoli to na ukazanie możliwości wypracowanych modeli pastoralnych przez biskupów poszczególnych krajów oraz ich analizę. Punktem wyjścia rozważań będzie ukazanie natury charyzmatów, określenie i przyjęcie poprawnego terminu dla rozumienia pojęcia charyzmatu, a następnie przeanalizowanie zjawisk towarzyszącym modlitwie charyzmatycznej oraz ich ocena teologiczna. Ostatnim elementem będzie próba wyjaśnienia kontrowersji oraz problemów, jakie występują w trakcie modlitwy charyzmatycznej zarówno w aspekcie teologicznym (duchowym), jak również psychologicznym.

Słowa kluczowe: charyzmaty, odnowa charyzmatyczna, Duch Święty, II Sobór Watykański.

We współczesnym świecie jesteśmy świadkami bardzo mocnej odpowiedzi Pana Boga na pragnienie „nowych Zielonych Świąt”, wypowiedziane w imieniu całego Kościoła rzymskokatolickiego przez św. papieża Jana XXIII. Wyraziło się ono w specjalnie opracowanej przez papieża modlitwie w intencji obrad Soboru Watykańskiego II. Zachęcał on do odmawiania jej na całym świecie aż do czasu zakończenia obrad¹. Ojciec Święty gorliwie prosił o „nową Pięćdziesiątnicę”, która ożywi na nowo duchowość oraz przywróci wiarę w moc i działanie Ducha Świętego w całej wspólnotcie Kościoła².

Dynamika działania Ducha Świętego w wielu wspólnotach Odnowy w Duchu Świętym jest zaskakująca i niejednokrotnie domaga się interpretacji teologicznej oraz psychologicznej, a także solidnego rozeznawania duchowego. Potrzebują go równie liderzy, posługujący, a także uczestnicy spotkań modlitewnych³. Stąd w niniejszym artykule podjęta zostanie kwestia rozeznawania i prawidłowego

¹ „O Duchu Boży, który zesłany przez Ojca w imię Jezusa wspomogasz i prowadzisz nieomylnie Kościół, zlej na Sobór ekumeniczny pełnię swych darów. Powtórz w naszej epoce cud jakby nowych Zielonych Świąt i dozwól, aby Kościół święty skupiony w modlitwie wokół Maryi, Matki Chrystusa, zjednoczony sercem i umysłem, i prowadzony przez świętego Piotra, rozszerzał królestwo Boskiego Zbawiciela, które jest królestwem prawdy, sprawiedliwości i pokoju”. Adam Kubiś. 2013. „Papież Jan XXIII a Sobór Watykański II”. Wrocławski Przegląd Teologiczny 21 (2): 231–240; Edward D. O’Connor. 1984. *Ruch charyzmatyczny w Kościele*. Tłum. Barbara Olszewska. Warszawa: PAX, 286.

² Papież Jan XXIII wpisuje się tą modlitwą w bardzo bogaty nurt zapoczątkowany przez Leona XIII w dialogu z s. Eleną, który ma swój początek już w 1895 r. Kolejni papieże także nie zostawili tego tematu na marginesie swoich pontyfikatów, co więcej, można powiedzieć, że odkrywanie Ducha Świętego stało w centrum posługi następców św. Jana XXIII. Por. Andrzej Siemieniowski. 2017. Boży płomień. Chrzeszt w Duchu Świętym (24.08.2020). <http://www.siemieniowski.archidiecezja.wroc.pl/?q=node/176>.

³ Od samego początku biskupi z całego świata zwracają bardzo mocno uwagę na potrzebę nieustannego towarzyszenia grupom odnowy charyzmatycznej oraz apelują o „badanie duchów”. Por. Sobór Watykański II. 1964. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana (dalej: KK), nr 21; Jan Paweł II. Wiele charyzmatów i ruchów, ale jedna misja. Przemówienie Ojca Świętego do przedstawicieli ruchów kościelnych. Rzym 30 V 1998 r. (24.08.2020). https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/ruchy_30051998.html; Jan Paweł II. 1988. *Adhortacja apostolska „Christifideles Laici”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana, 30.

korzystania z darów Ducha Świętego przez wspólnoty charyzmatyczne. Podstawowymi źródłami opracowania będą wybrane dokumenty Kościoła rzymskokatolickiego, szczególnie Konferencji Episkopatów oraz komisji teologicznych Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej.

Już w 1985 r. w *Raporcie o stanie wiary* kard. Ratzinger, badając rzeczywistość Odnowy w Duchu Świętym, wskazywał na możliwość pewnego rodzaju nieporozumień, które mogą występować we wspólnotach na gruncie formacji. Równocześnie Ratzinger przestrzegał przed deprecjacją całego nurtu na podstawie dostrzeżenia błędów w nauczaniu czy też praktyce charyzmatycznej. W związku z tym należy podjąć wnikliwą analizę teologiczną wszystkich niepokojących fenomenów i wskazać sposoby skutecznego naprawiania błędów⁴.

1. Natura charyzmatów

Przez udzielenie wierzącym darów charyzmatycznych Jezus spełnia obietnicę daną po zmartwychwstaniu. Zapowiadają to słowa Ewangelii św. Marka: „Te zaś znaki towarzyszyć będą tym, którzy uwierzą: w imię moje złe duchy będą wyrzucać; nowymi językami mówić będą; węże będą brać do rąk, i jeśli by co zatrutego wypili, nie będzie im zaszkodzić. Na chorych ręce kłaść będą, a ci odzyskają zdrowie” (Mk 16,17-18). W Konstytucji dogmatycznej o Kościele święty Paweł nazwany został prekursorem posługi i definicji charyzmatów w Kościele po zmartwychwstaniu Chrystusa. Wedle Pawłowej nauki charyzmatami są darmowe dary, oznaczające przychylność Boga, czy też Jego dobrodziejstwo względem człowieka⁵. Sam termin *charisma* używany jest przez św. Pawła bardzo często. Warto podkreślić, iż sam Apostoł mówi o różnorodności charyzmatów i ich dynamice, gdyż na różny sposób udzielane są one każdemu człowiekowi⁶.

Warto podkreślić, precyzując terminologię omawianego pojęcia charyzmatu, jego obecną słownikową definicję. Charyzmat określany jest jako dar nadprzyrodzony, udzielony przez Ducha Świętego, w celu wypełnienia określonej służby w Kościele. W innym miejscu można dostrzec fakt, że charyzmaty są udzielane jednostkom bądź grupom dla dobra wspólnoty Kościoła, a także dla życia w jedności z Bogiem⁷. Ich zadaniem jest budowanie i nieustanny dynamiczny rozwój

⁴ Por. Joseph Ratzinger. 1986. *Raport o stanie wiary*. Tłum. Zyta Orszyn, Jan Chrapek, Jolanta Klecel. Warszawa: Michalineum, 170.

⁵ Por. KK 12; KKK 2003.

⁶ Por. Mariusz Rosik. 2017. Charyzmaty (1 Kor 12,1-12), (20.04.2020). <http://www.mariuszrosik.pl/wp-content/uploads/2017/05/CHARYZMATY.pdf>.

⁷ Por. Gerald O'Collins, Edward G. Farrugia. 2002. *Leksykon pojęć teologicznych i kościelnych z indeksem angielsko-polskim*. Tłum. Jan Ożóg, Barbara Żak. Kraków: WAM, 42; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. *Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy*

Chrystusowego Kościoła na ziemi. W ten sposób przez otrzymywanie nadzwyczajnych łask umacniana zostaje wspólnota wierzących⁸.

Szukając odpowiedzi na pytanie o naturę charyzmatów, warto podkreślić, że są one łaskami otrzymanymi od Ducha Świętego. Charyzmaty mogą być zwyczajne oraz nadzwyczajne. Ważną kwestią jest rozeznawanie autentyczności darów, czy faktycznie pochodzą one od Ducha Świętego, jak również wykorzystywanie otrzymanych darów zgodnie z poruszeniami Ducha⁹. Najlepszą weryfikacją autentyczności jest tzw. kryterium Pawłowe, które określa, że w każdym z otrzymanych darów kryterium jego autentyczności jest chrześcijańska miłość¹⁰. Drugim kryterium odniesienia w kwestii rozeznawania autentyczności charyzmatu jest odniesienie go do pasterzy Kościoła, którzy stoją na straży rozeznawania¹¹.

Odbiorcy charyzmatów, otrzymując dar, doświadczają także swego rodzaju powołania do dzielenia się nim z innymi ludźmi. W grupie adresatów znajdują się nie tylko duchowni, ale także wierni świeccy. Należy jednak podkreślić, że ci drudzy zobowiązani są nieustannie do współdziałania ze swoimi pasterzami, służąc wzrostowi i żywotności Kościoła świętego. To rozdzielanie poszczególnych łask między wszystkie stany w Kościele nazywane jest komunią charyzmatów¹².

Charyzmatycznej w Kościele katolickim w Niemczech. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 184, 188. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.

⁸ Przełomowym momentem w historii Kościoła dotyczącym nauczania na temat charyzmatów był Sobór Watykański II. Po raz pierwszy Sobór omówił kompleksowo temat charyzmatycznego wymiaru Kościoła. Dzięki wyteżonej pracy Ojców soborowych w licznych dokumentach można dostrzec działanie charyzmatów w życiu chrześcijańskim. Por. Pierre-Marie Soubeyrand. 2017. *Przyjąć Ducha Świętego*. Tłum. Maria Żurowska. Kraków: Esprit, 69–71. Szczególne działania Ducha Świętego w poszczególnych elementach Kościoła dokładnie opisuje Katechizm Kościoła Katolickiego. Podaje także rozróżnienie pomiędzy darami charyzmatycznymi a hierarchicznymi, ukazując różnicę pomiędzy poszczególnymi darami otrzymanymi od Ducha Świętego dla budowania prawowiernej wspólnoty Kościoła. Por. KKK 688, 768, 798, 799. Innym współczesnym dokumentem systematyzującym pojęcie charyzmatów zarówno w ujęciu teologicznym, jak i pastoralnym, opracowanym przez Ogólnopolskie Porozumienie Dyrektorów Katolickich Kerygmatycznych Szkół Nowej Ewangelizacji, jest wydany w 2017 r. przez Gliwicką Szkołę Nowej Ewangelizacji Jezusa Zmartwychwstałego dokument pt. *Charyzmaty w służbie ewangelizacji*. Por. Przemysław Sawa, Artur Sepiolo, Iwona Zielonka. 2017. *Charyzmaty w służbie ewangelizacji*. Gliwice: Szkoła Nowej Ewangelizacji Jezusa Zmartwychwstałego, 5–6.

⁹ Chodzi o rozeznawanie duchowe, które pozwala odróżnić Boże charyzmaty od całkiem naturalnych uzdolnień, a także od wpływów złego ducha. Por. O'Collins, Farrugia. 2002. *Leksykon pojęć teologicznych*, 282.

¹⁰ Por. Mieczysław Bednarz. 1985. *Przyjdź i odnow nas*. Kraków: WAM, 112–114; Józef Kozłowski. 1998. *Życie w Duchu Świętym*. Łódź: Ośrodek Odnowy w Duchu Świętym, 137.

¹¹ Por. KKK 800–801; 1 Kor 13,1-13. Istotnym podkreślenia jest fakt, że w całym procesie analizy charyzmatów jednym z podstawowych kryteriów ich autentyczności jest wierność Tradycji Kościoła. Por. Thomas Philippe. 1994. *Wierność Duchowi Świętemu*. Tłum. Agnieszka Kuryś. Kraków: Wydawnictwo Serafin, 23–29.

¹² Por. KKK 910, 951. Można także dostrzec w nauczaniu katechizmowym pojęcie „komunii świętych”, dzięki której w całym Kościele rozwinęły się różnego rodzaju duchowości. Mówiąc o duchowości charyzmatycznej w odniesieniu do katechizmowego nauczania, można dojść do wniosku, że w pełni spełnia ono kryteria „komunii świętych”. Łącząc różne prądy liturgiczne i teologiczne, osadza wiarę w konkretnym środowisku wspólnoty ludzi. Katechizm podkreśla, że

Otrzymanie charyzmatów włącza obdarowanego w wielkie dzieło, prowadzone przez Ducha Świętego w Kościele, a jest nim doprowadzenie do zbawienia wierzących oraz nieustanny rozwój wspólnoty Kościoła – Ciała Chrystusa. Charyzmaty zawsze ukierunkowane są na łaskę uświęcającą, czyli trwanie w świętości na wzór Chrystusa. To czyni obdarowanych miłymi Bogu¹³.

W analizie posoborowej nauki na temat charyzmatów warto zwrócić uwagę na to, co poszczególne dokumenty wnoszą do wiedzy na temat tych darów. Kluczowymi dokumentami *Vaticanum II*, podejmującymi temat charyzmatów, są: Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym oraz Konstytucja dogmatyczna o Kościele. W *Dei verbum* podkreślona zostaje tradycja rozwoju charyzmatów Ducha Świętego od czasów apostoelskich po dzień dzisiejszy. Tym samym Ojcowie Soborowi podkreślają, że charyzmaty jako takie nieprzerwanie trwają we wspólnocie Kościoła. Co więcej, podkreślony zostaje fakt coraz większego rozumienia ich natury, działania na co dzień oraz skutków – dzięki doświadczeniu poprzednich pokoleń, kontemplacji, a także empirycznej refleksji¹⁴.

W *Lumen gentium* natomiast nauka o charyzmatach zostaje pogłębiona w aspekcie praktycznym, to jest co do posługi. Pod uwagę zostają wzięte dary hierarchiczne oraz charyzmatyczne. Należy podkreślić, że u podstaw tych darów jest głoszenie Słowa Bożego, które aktywuje dary, dzięki czemu umożliwiają one utrzymanie całego Kościoła świętego w ciągłej młodości. Posługa darami duchowymi w połączeniu z głoszeniem Słowa Bożego przyczynia się do nieustannego odnowienia całej wspólnoty Kościoła oraz do jeszcze większego zjednoczenia z Chrystusem – Oblubieńcem. Owocem tego doświadczenia jest uczestniczenie w proroczej funkcji Chrystusa oraz szerzenie o Nim świadectwa poprzez życie i posługę otrzymanymi darami. Idąc tą drogą, dzięki zmysłowi wiary ogół wiernych, mając namaszczenie od Ducha Świętego, nie może zbłądzić w wierze¹⁵.

różne duchowości chrześcijańskie dzięki swojej żywotności „rozszerzają czyste i jedyne światło Ducha Świętego”. Por. KKK 2684.

¹³ Duch Święty udziela swoich darów „komu chce”. A zatem wierni wszystkich stanów stają się zdolni do podejmowania rozmaitych posług, dzieł czy też funkcji, poprzez które służą budowie wspólnoty Kościoła. Nawiązuje to bezpośrednio do słów św. Pawła, który pisząc o przyjmowaniu charyzmatów, pisze: „Wszystkim zaś objawia się Duch dla wspólnego dobra” (1 Kor 12,7). Por. KKK 12, 2003, 2024.

¹⁴ Por. Sobór Watykański II. *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym „Dei verbum”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana, 8.

¹⁵ Por. KK 4, 12; Sobór Watykański II. 1965. *Dekret o działalności misyjnej Kościoła*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana, 4. W Konstytucji dogmatycznej o Kościele w podsumowaniu nauki na temat charyzmatów odnajdujemy zachętę do rozpoznawania ich autentyczności. Należy ona do przełożonych Kościoła (biskupów), którzy równocześnie winni stać na straży właściwego ich wprowadzania do wspólnoty, równocześnie kierując się swym powołaniem, według którego zobowiązani są do tego, aby nie gasić Ducha, lecz badać wszystko i zachowywać to, co dobre i pożyteczne. Warto w tym miejscu podkreślić rolę Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, który działając z Bożego mandatu, stoi na straży czystości wiary. Dlatego też wszelkie ustalenia teologiczne zawsze przed ostatecznym zatwierdzeniem muszą być zatwierdzone przez UNK. Dzięki temu otrzymujemy pewność co do zgodności opracowanych wniosków w odniesieniu do całości nauczania Kościoła.

Przyjmując charyzmaty, należy czynić to z dziękczynieniem bez względu na ich charakter (zwykły bądź nadzwyczajny). Należy jednak także pamiętać, aby przyjmować je i posługiwać nimi z należytą pokorą¹⁶.

2. Nadzwyczajne zjawiska towarzyszące modlitwie – aspekt teologiczny i psychologiczny

We współczesnym świecie wielu chrześcijan neguje osobiste doświadczenie Boga w życiu duchowym. Stawiają je w opozycji do wiary. Dlatego z teologicznego punktu widzenia należy podkreślić, że wiara oraz jej namacalne doświadczenie to dwie rzeczywistości, które wzajemnie się przenikają i są komplementarne¹⁷.

Człowiek jako byt cielesno-duchowy w tych dwóch rzeczywistościach przeżywa swoją relację z Panem Bogiem. Nie można odrywać tylko jednej ze sfer i ukierunkowywać na transcendencję. Wówczas nie dokonuje się zjednoczenie człowieka z Bogiem. Często zdarza się, że to, co przeżywane jest na płaszczyźnie duchowej, wyraża się w fizyczności człowieka – i odwrotnie. Pierwsza forma pochodzi z wnętrza człowieka i jest wyrażana na zewnątrz. Chodzi tu o intymne spotkanie z Bogiem, które skutkuje na zewnątrz cieleśnie. Przykładowo: człowiek doświadcza cielesnej niezdolności do poruszania się. Druga forma dotyczy „dotyku” Pana Boga z zewnątrz. W pierwszej kolejności człowiek coś widzi bądź słyszy. Zdarza się również, że może być rzucony na ziemię. Zawsze owocem tych doświadczeń jest przekazanie przez Pana Boga jakiegoś ważnego orędzia, czy też po prostu wezwanie na drogę nawrócenia, jak to miało miejsce w przypadku św. Pawła¹⁸.

Owocem działania Ducha Świętego może być także wewnętrzny pokój, który przejawia się na zewnątrz spokojnym wyrazem twarzy i pozytywnym usposobieniem wobec innych ludzi. Potwierdza to biblijne wydarzenie Zwiastowania. Maryja napelniona Duchem Świętym udaje się do swojej krewnej, Elżbiety, i wyśpiewuje radosny hymn *Magnificat*. A zatem to, co zostało przeżyte na płaszczyźnie duchowej, ma swoje dopełnienie w fizycznej sferze człowieka¹⁹.

W procesie dążenia do pełnego poznania analizowanych doświadczeń duchowych należy zestawiać je autentycznym nauczaniem Magisterium Kościoła także

¹⁶ Por. KK 12.

¹⁷ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 167–169.

¹⁸ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 230–232.

¹⁹ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych, 244.

w kontekście historycznym. Dodatkowo nie można *a priori* wykluczać, że nowe duchowe doświadczenia mogą współcześnie przychodzić także poprzez tzw. „wolne Kościoły”²⁰.

Można postawić pytanie o celowość istnienia charyzmatów. Wiąże się ona zawsze z dążeniem do chrześcijańskiej doskonałości, która opisana została w Pawłowym *Hymnie o miłości*. Celem charyzmatów nie są znaki czy cuda, ale wydoskonalenie się w chrześcijańskiej miłości zarówno posługujących, jak i odbiorców modlitwy. To ostatecznie prowadzi do realizacji wezwania otrzymanego od Jezusa i zapisanego w Ewangelii św. Jana: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem” (J 13,34)²¹.

Może zdarzyć się, że na spotkania modlitewne będą przybywać osoby słabe psychicznie, jak również takie, które przemieszczają się od spotkania do spotkania, szukając kolejnych nieuporządkowanych doświadczeń. Dlatego biskupi w dokumentach apelują o szczególną ostrożność wobec takich osób. Chodzi o to, aby nie doprowadzić do jeszcze większego ich rozbitcia, ale by uzdrowić niezdrową wiarę, która poszukuje jedynie emocji czy też wrażeń, a nie jest oparta na osobistym spotkaniu z Jezusem²².

Innym elementem zasługującym na wyróżnienie jest występowanie nietypowych zjawisk podczas modlitwy. Należą do nich: płacz, drzenie, krzyk czy też wyginanie się ciała. Zjawiska te można zakwalifikować jako elementy czysto psychologiczne, ponieważ występują także podczas prowadzonych terapii. Występowanie ich podczas modlitwy oznacza najczęściej doznanie uzdrowienia duchowego, poruszenia sumienia człowieka, czy też dotknięcia jakiejś bolesnej rany z przeszłości. Dlatego też, choć zjawiska psychologiczne i duchowe w zewnętrznym wyrażeniu są do siebie podobne, to kontekst, jaki im towarzyszy, jest zupełnie różny²³.

Na uwagę zasługuje fakt, że często zjawiska nazwane ekstatycznymi mają także odniesienie do innych religii, także pogańskich. Pytanie, na które należy odpowiedzieć, brzmi: Czy ten występujący paralelizm nie jest podejrzany?

²⁰ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych, 244.

²¹ Por. Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej. Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia). W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 25.

²² Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 120.

²³ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych, 220–221.

W istocie przeżywanie pewnych stanów przez Hindusów czy też muzułmanów może być na zewnątrz podobne. Jednak podstawowa różnica, która się nasuwa w analizie, wynika z różnicy pojmowania Boga czy też bóstwa, które w tych religiach przedstawiane jest często jako budzące strach. Dodatkowo przez zniekształcone formy pobożności ów lęk może się nasilać i powodować różne zewnętrzne stany, które nie są związane wprost z ingerencją Bożą. Prawdziwe doświadczenie religijne jest dla człowieka darem. Nie jest to rzeczywistość wymuszona, do której człowiek za wszelką cenę chce siebie doprowadzić, stosując różne techniki. W tym kontekście bardzo często stan chrześcijańskiej ekstazy bywa mylony z transem, czyli rzeczywistość Bożej interwencji zostaje przypisana czystej technice²⁴.

Dlatego tak istotne jest, aby pamiętać o podstawowych kryteriach w rozeznawaniu tych fenomenów. Możemy do nich zaliczyć: teandryczność przeżywanych zjawisk, pochodzenie bezpośrednio od Boga (całościowo, bez dzielenia na części), czyste serce obdarowanego, owoce (pożytek dla życia duchowego oraz cielesnego osoby obdarowanej)²⁵.

3. Zalecenia co do właściwego rozeznawania duchowego

Niejednokrotnie grupy Odnowy spotykają się z ignorancją ze strony duszpasterzy. Wiąże się z tym fakt, że traktowane są jako margines rzeczywistości parafii. Przez brak zaangażowanej osoby duszpasterza wspólnota może stać się samowystarczalna, zamiast służyć dobru całego Kościoła. W rzeczywistości parafialnej taka grupa staje się niejako samowystarczalną „Kościołem w Kościele”, co może prowadzić do daleko idących konfliktów i podziałów. Należy pamiętać, że kryterium autentyczności wspólnoty jest mocno wpisane w jej relację do wspólnoty parafialnej i służbę tejże wspólnocie. Autentyczna pokora może pomóc w wykluczeniu przeświadczenia członków wspólnoty o tym, że są lepszymi chrześcijanami od innych²⁶.

²⁴ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych, 222–225.

²⁵ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych, 222–225.

²⁶ Por. Konferencja Episkopatu Senegalu, Mauretanii, Republiki Zielonego Przylądka, Gwinei Bissau (2015). 2019. Wskazania dla katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Senegalu. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 109; Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 44.

Uczestniczący w Odnowie wierni potrzebują nieustannej formacji oraz w sposób szczególny duchowej opieki. Jeśli jej nie otrzymają, istnieje zagrożenie utraty katolicyzmu danej wspólnoty²⁷. Należy pamiętać, że w pierwszej kolejności biskupi, a następnie duszpasterze są zobowiązani do zachowania ortodoksji grup charyzmatycznych w odniesieniu do prawowiernego nauczania Kościoła²⁸. Dlatego też w wielu dokumentach wydanych przez lokalne episkopaty znajduje się zachęta dla duszpasterzy do odpowiedniego otoczenia troską grupy charyzmatyczne. Dodatkowo duszpasterze i wierni zawsze są zobowiązani do otwarcia się na rozeznawanie duchowe, które w pierwszej kolejności należy do biskupów²⁹. Dużym błędem jest brak kierownictwa duchowego w grupach charyzmatycznych. Nie chodzi tu jedynie o duchowe przewodnictwo w grupie, ale potrzeba indywidualnego podejścia do każdego z jej członków. Samo kierownictwo duchowe nie może być uznawane za coś elitarnego, do czego tylko nieliczni mają prawo. Bardzo istotnym elementem w kierownictwie jest dziś uświadamianie w kwestii zagrożeń duchowych dotyczących ezoteryki, okultyzmu czy też działania sekt. Dlatego dodatkową potrzebą, obok obecności i dyspozycyjności kierowników duchowych, wskazana jest także ich permanentna formacja³⁰.

W dokumencie opublikowanym przez Episkopat Francji dotyczącym rozeznawania duchowego znajduje się przestroga dotycząca uczestników nabożeństw. Chodzi o rozeznawanie i rozróżnianie zjawisk duchowych od psy-

²⁷ Doświadczenia biskupów m.in. z Kanady ukazują niebezpieczeństwo, które kryje się w zapraszaniu członków Kościołów odłączonych na spotkania Katolickiej Odnowy. Dzieje się tak, ponieważ istnieje pokusa zacierania się różnic teologicznych pomiędzy poszczególnymi Kościołami. Por. *Katolicka Odnowa Charyzmatyczna* (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 44–45; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. *Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej*, 204–205.

²⁸ Doświadczenia poszczególnych wspólnot w różnych częściach świata ukazują, że z powodu braku obecności i koordynacji duszpasterza istnieją przypadki porzucenia Kościoła katolickiego na rzecz wspólnot protestanckich. Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską, 119; *Katolicka Odnowa Charyzmatyczna* (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 41–42.

²⁹ Por. Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A., 93; *Katolicka Odnowa Charyzmatyczna* (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 41–42; Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 134.

³⁰ Por. Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. *Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie*. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 64–66; Konferencja Episkopatu Senegalu, Mauretanii, Republiki Zielonego Przylądka, Gwinei Bissau (2015). 2019. Wskazania dla katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Senegalu, 111.

chofizycznych. Za modelową można uznać propozycję francuską, w której przedstawione są konkretne kryteria rozeznawania tego, co pochodzi prawdziwie od Ducha Świętego, a tego, co nazwane zostało „falami szoku”³¹. Przykładowo: oceniając zjawisko spoczynku w Duchu, warto zwrócić uwagę na fakt, że Boże działanie nie zawsze poparte jest działaniem fizycznym (widocznym znakiem). Czasem mamy do czynienia z sytuacją, w której Pan Bóg hojnie udziela łask, podczas gdy zewnętrznie osoba obdarowana nie wykazuje żadnych zmian. Może być także sytuacja odwrotna, kiedy pod wpływem działania nie Ducha Świętego, ale emocji mogą ludzie przeżywać bliżej nieokreślone doświadczenia fizyczne (poruszenia czy drgania). Nie można zatem wykluczyć *a priori* sytuacji, w której podczas rozeznawania danego zjawiska mamy do czynienia nie z działaniem Bożym, ale psychicznym, bądź nawet demonicznym. Wielu autorów, jak również praktyków w dziedzinie rozeznawania duchowego, zwraca bardzo silnie uwagę na ten aspekt³².

Najważniejszym opracowanym kryterium rozeznawania jest kryterium wolności. Kiedy Pan Bóg dotyka ciało człowieka widoczną łaską, nie czyni nigdy tego wbrew jego woli. Zatem zjawiska, w których człowiek traci kontrolę nad swoim ciałem i nie może ich dobrowolnie odrzucić, z góry są podejrzane. Człowiek, który w wolności poddaje się działaniu Bożemu, nawet upadając na ziemię, nie doznaje uszczerbku na zdrowiu, choć wydawałoby się, że powinien być fizycznie uszkodzony. Wolność w przypadku zjawiska spoczynku w Duchu Świętym wyraża się także w pełnej świadomości osoby, która go otrzymuje. Nie traci przytomności, czuje się całkowicie wolna i napełniona pokojem³³.

Drugim elementem, stanowiącym o autentyczności rozeznanego fenomenu, jest tzw. kryterium duchowych owoców. Jest to kryterium pochodzące od samego Chrystusa (por. J 15) i stanowi o życiu codziennym nawróconego i wierzącego chrześcijanina. To właśnie dzięki tej ocenie można rozpoznać autentyczność otrzymywanych od Pana łask. Najważniejszym i kluczowym owocem jest mi-

³¹ Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 134.

³² Kard. Suenes czy J.M. Verlinde podkreślają pewnego rodzaju pułapkę, której używa szatan, posługując się nadzwyczajnymi zjawiskami. Dlatego konieczne jest nieustanne rozeznawanie jednakowo co do osób (posługujących, omadlanych) oraz towarzyszącym reakcjom na modlitwie. Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji, 135–136; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej w Kościele katolickim w Niemczech, 206–209.

³³ Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji, 136–137.

łość, która przejawia się na wielu różnych płaszczyznach. Duch Święty napęlniający człowieka rozumiany jest tu jako miłosna przychylność Boga, która ogarnia wszystkie sfery życia człowieka³⁴.

Podsumowując, warto przytoczyć kryterium podane przez św. Jana od Krzyża, dotyczące nadzwyczajnych zjawisk towarzyszących modlitwie. Św. Jan zauważa, że im bardziej doświadczenia modlitewne stają się zewnętrzne, tym mniejsza korzyść wewnętrzna i duchowa dla człowieka. Dlatego najroztropniejszym rozwiązaniem jest nieskupianie się na samych zjawiskach, ale na Panu Bogu, kontemplacji oraz dziękczynieniu. W ten sposób człowiek odrywa uwagę od siebie, a potrafi skupić się w spotkaniu na jego istocie: zjednoczeniu ze Stwórcą. Nadmierne koncentrowanie się na zjawiskach wiąże się z realnym ryzykiem ich zwielokrotniania w sferze psychicznej³⁵.

4. Kryteria poprawnego rozeznawania w posłudze charyzmatycznej

Dokumenty Kościołów ukazują kilka istotnych elementów dotyczących kryteriów rozeznawania. W pierwszej kolejności punktem odniesienia w procesie rozeznawania jest wiara. Dlatego można dostrzec, że autentyczne doświadczenie Ducha Świętego prowadzi do:

- pełnego miłości przywiązania do osoby Jezusa;
- pogłębienia relacji z Bogiem jako Ojcem (prawidłowy obraz Boga);
- trynitarniej pobożności;
- zdrowej bojaźni Bożej;
- odkrycia prawdy o grzechu i szczerego żalu;
- pamięci o trosce i opiece Boga nad człowiekiem;
- pogłębionej medytacji Słowa Bożego;
- zintensyfikowania życia sakramentalnego;
- odkrycia siebie jako części wspólnoty Kościoła;
- zgodności w nauczaniu z Magisterium Kościoła oraz akceptacji jego hierarchiczności;
- wyważonego ducha krytyki wobec spraw dotyczących wspólnoty Kościoła;

³⁴ Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji, 163.

³⁵ Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji, 140.

- włączania w badanie nad objawieniem osiągnięć nauk humanistycznych³⁶.

Analizując natomiast otrzymane charyzmaty oraz ich wpływ na życie zewnętrzne człowieka, należy wyszczególnić następujące elementy działania Ducha Bożego w człowieku:

- życie codzienne na podstawie wiary, nadziei i miłości;
- akceptacja samego siebie;
- jasność poznania i wydawanych osądów;
- roztropność, umiar, mądrość oraz posłuszeństwo względem Boga;
- otwarcie się na pouczenia od innych;
- pokora w znoszeniu słabości zarówno własnych, jak i innych ludzi;
- zdecydowany w opowiedzeniu się po stronie poznanej prawdy;
- gotowość do podejmowania służby na rzecz innych oraz wierność w codziennych obowiązkach;
- gotowość w dźwiganiu krzyża każdego dnia;
- owoce Ducha (cierpliwość, życzliwość, dobroć, wierność, łagodność i opanowanie)³⁷.

Należy także przeanalizować różnego rodzaju doświadczenia w życiu duchowym, aby móc jednoznacznie określić źródło ich pochodzenia. Należy zawsze pamiętać o istniejącym ryzyku, według którego pokusy mogą występować także pod pozorem dobra. Objawia się to w sytuacjach, kiedy coś z zewnątrz prezentuje się jako dobro, jednak w rzeczywistości wewnętrznej okazuje się czymś zupełnie przeciwnym i prowadzi do oddalenia od Pana Boga³⁸.

Dlatego konieczne jest podjęcie procesu tzw. badania duchów, dzięki któremu można trafnie rozpoznać i ocenić, z jakim duchem mamy do czynienia.

Pośród podstawowych kryteriów rozeznawania należy wyszczególnić:

- całkowite ukierunkowanie na osobę Pana Boga i wielka ostrożność w procesie rozeznawania;
- troska o własną uczciwość i czystość w osądach;
- odnoszenie się do mistyków, do ich doświadczenia oraz postaw;
- pamięć o osobistych przeżyciach i ich poprawności;

³⁶ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 175–176.

³⁷ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 177.

³⁸ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 177.

- doradzanie się u osób bardziej doświadczonych w dziedzinie rozeznawania duchowego;
- absolutne poddanie się decyzji i autorytetowi Kościoła, jako ostatecznej instancji w rozeznawaniu duchowym³⁹.

W oparciu o powyższe kryteria można przejść do procesu oceny danego zjawiska czy też zachowania. Kluczowym jest tu przypomnienie uczuć, które bezpośrednio Bóg kieruje do człowieka. Bóg zawsze przemawia do człowieka w atmosferze pokoju i radości (nawet kiedy dotyczy to wydarzeń po ludzku trudnych i przykrych). Jeżeli chodzi o nawrócenie człowieka, może doświadczać zawstyżenia bądź niepokoju dotyczącego życia w grzechu. Dodatkowo Bożej narracji zawsze towarzyszy poczucie wolności oraz bezpiecznej pewności co do przekazywanej człowiekowi woli Bożej⁴⁰.

Niepokojącymi znakami, które zachęcają do uwagi i ostrożności przy rozeznawaniu, są: przygębienie i paraliżujący smutek, wewnętrzny lęk i brak nadziei, niepokój oraz zamęt, odczuwanie dużej presji, niepotrzebne poczucie winy, nadmierne pragnienie krytykowania, brak otwarcia się na dialog czy też odczucia nieustannego niepokoju albo odrzucenia⁴¹.

5. Owoce działania Ducha Świętego na co dzień

Zanik doświadczeń w życiu duchowym okazuje się dziś jednym z podstawowych elementów oddalenia się różnych grup społecznych w całej Europie od Kościoła oraz od chrześcijaństwa⁴². Natomiast nie można wykluczyć, że w dzisiejszych czasach ludzie nadal odczuwają głód Boga. Niestety, bardzo często poprzez utratę duchowych doświadczeń zaczynają ich poszukiwać w innych pseudochrześcijańskich grupach⁴³. Na podstawie słów Jezusa: „Po owocach ich poznacie” (Mt 7,16) można jasno określić, co jest tak naprawdę ostatecznym kryterium rozeznawania charyzmatów. Chodzi tu o przełożenie usłyszanej i przyjętej ewangelii na życie codzienne chrześcijan. Dlatego przy ocenie duchowych

³⁹ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 177–179.

⁴⁰ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 178.

⁴¹ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 179.

⁴² Por. Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 37.

⁴³ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 165.

owoców korzystania z darów charyzmatycznych należy ocenić ich wpływ na postawę obdarowanego wobec najbliższej rodziny, środowiska, a także wobec całej wspólnoty Kościoła⁴⁴.

Pierwszym istotnym efektem działania charyzmatów jest uznanie osoby Jezusa jako swojego Pana i Zbawiciela. Wyznanie takie, które praktykowane jest w grupach charyzmatycznych, ukazuje zmianę postrzegania obrazu Boga⁴⁵. Przyjęcie Chrystusa jako Pana i Zbawiciela do swojego życia zawsze jest owocem głębokiego nawrócenia. Wiara zaczyna być dojrzała i przechodzi z płaszczyzny czysto emocjonalnej do racjonalnej i duchowej sfery człowieka. Dlatego w tym kontekście także wyrażanie swojej wiary poprzez spontaniczne śpiewy, gesty, klaskanie w dłonie nie może być tłumione i oceniane jedynie jako ekstatyczne przeżycie. Stąd apel o ożywianie na nowo także takich form modlitwy poza celebracjami liturgicznymi⁴⁶.

Innym owocem działania Ducha Świętego staje się pogłębiona modlitwa indywidualna oraz wspólnotowa. Chodzi tu o głębokie wejście w rzeczywistość modlitwy indywidualnej, która w swoim szczycie prowadzi do zjednoczenia z Chrystusem. Określa to najlepiej św. Paweł w słowach: „Żyję więc już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus” (Ga 2,20). Dopełnieniem tego jest umiłowanie modlitwy wspólnotowej, które prowadzi do udziału w wypełnieniu się Chrystusowego zapewnienia: „Bo gdzie są dwaj lub trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18,20)⁴⁷.

Odkrycie na nowo modlitwy uwielbienia i dziękczynienia charakteryzuje wszystkie wspólnoty charyzmatyczne. Ten rodzaj modlitwy polega na oddawaniu chwały Bogu całym sobą. Podczas modlitwy określona zostaje postługa każdego z uczestników. Nawiązuje to bezpośrednio do klucza modlitwy proponowanego przez św. Pawła (por. 1 Kor 14,26-33)⁴⁸.

⁴⁴ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 179.

⁴⁵ Por. Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 34; Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. *Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie*, 57; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 186–187.

⁴⁶ Por. Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 186–187.

⁴⁷ Por. Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 35; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 159–160.

⁴⁸ Por. Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (2013). 2019. *Opinia Komisji Teologicznej Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech na temat Różnych Stylów Uwielbienia w młodzieżowej gałęzi Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech. W Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska,

Przyjęcie Słowa Bożego, zrozumienie go i życie nim zobowiązuje do głoszenia go. Dlatego wspólnoty charyzmatyczne tak wielką wagę przywiązują do celebracji Słowa i podkreślenia jego wagi i miejsca w całej liturgii. Zrozumienie Słowa Bożego ostatecznie prowadzi do zrozumienia wagi i znaczenia poszczególnych sakramentów oraz do życia nimi z pełną świadomością⁴⁹.

Działanie Ducha Świętego oraz realna obecność Jezusa rodzą w człowieku wielkie pragnienie świętości. Postępująca *metanoia* sprawia, że rodzi się naturalne obrzydzenie wszystkim, co złe. Każdy grzech jest widziany jako realna przeszkoda na drodze zjednoczenia z Panem. Cały ten proces nawracania uwydatnia dzieło uświęcania Kościoła, o którym pisali Ojcowie soborowi w *Lumen gentium*⁵⁰.

We wspólnotach korzystających z darów charyzmatycznych na etapie ewangelizowania dąży się nieustannie do przyjęcia łaski chrztu w Duchu Świętym. Jest to nic innego, jak pełne wylanie się Ducha Świętego w życiu nawróconego chrześcijanina. Jest to doświadczenie Boga, które rodzi jeszcze większą potrzebę modlitwy, lektury Słowa Bożego oraz prowadzi ostatecznie do ogłaszania całemu światu orędzia zbawienia. W tym kontekście łatwiej zrozumieć wypowiedzi Pawła VI oraz Jana Pawła II, którzy podkreślali, że wspólnoty odnowy charyzmatycznej są łaską dla całego Kościoła⁵¹.

334; Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A., 90–91; Konferencja Amerykańskich Biskupów Katolickich (1997). 2019. Łaska dla Nowej Wiosny. Oświadczenie Konferencji Biskupów Katolickich USA na temat odnowy charyzmatycznej. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadźka, Maja Sowińska, 78; Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. *Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie*, 58–59; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 189–190.

⁴⁹ Por. Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską, 124.

⁵⁰ Por. KK 4; Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A., 91; Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 36; Konferencja Episkopatu Niemiec (2007). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej, 184–185.

⁵¹ Por. Konferencja Amerykańskich Biskupów Katolickich (1997). 2019. Łaska dla Nowej Wiosny. Oświadczenie Konferencji Biskupów Katolickich USA na temat odnowy charyzmatycznej, 80–81; Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. *Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie*, 59–60; Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A., 101–102.

6. Wskazania do posługi charyzmatycznej

Pierwszym wskazaniem wynikającym z analizowanych dokumentów jest konieczność formacji osób zaangażowanych w posługę charyzmatyczną. Jan Paweł II w adhortacji *Christifideles laici* wielokrotnie podkreślał potrzebę stałej formacji intelektualnej osób świeckich. Episkopaty poszczególnych krajów także dostrzegają ten realny problem. Dlatego w wielu dokumentach pojawia się wezwanie do podjęcia pogłębionej refleksji biblijnej i teologicznej. Istnieje bowiem realne zagrożenie dotyczące, chociażby niewłaściwej lektury i interpretacji Pisma Świętego, co może skutkować z jednej strony lekturą zbyt dosłowną, a z drugiej zbyt subiektywną. Dlatego episkopaty poszczególnych krajów, wychodząc naprzeciw coraz większym potrzebom pogłębiania przez osoby świeckie wiedzy, uruchamiają, korzystając z nowoczesnych form komunikacji, dedykowane strony internetowe⁵², które stanowią ogromną pomoc w formacji intelektualnej świeckich⁵³.

Formacja permanentna dokonuje się w małych wspólnotach. Dużą uwagę zwracał na ten fakt papież Jan Paweł II. Odniesienie do modlitwy i jej nieustannego pogłębiania we wspólnotach podkreślał w encyklice *Dominum et Vivificantem*. Również w innych wystąpieniach wobec biskupów papież podkreślał rolę uświęcania całego Kościoła, które właśnie dokonuje się dzięki modlitwie wspólnotowej⁵⁴.

Istotą małych grup modlitewnych jest stała formacja, oparta o słowo Boże, praktykę wspólnej modlitwy wstawienniczej czy też posługi charyzmatycznej. Dzięki oparciu modlitwy na słowie Bożym widoczne są owoce zanoszonych błagań w postaci nawrócenia, rozwoju życia duchowego oraz fizycznego uzdrowienia. Na uwagę także zasługuje fakt, że dominacja uwielbienia w modlitwie stanowi oznakę dojrzałości oraz Bożego błogosławieństwa⁵⁵.

⁵² Przykładowo: Konferencja Episkopatu Kanady uruchomiła stronę internetową (<http://theology.ccb.ca>) zawierającą bogate zasoby do indywidualnego studium.

⁵³ Por. Konferencja Episkopatu Antyli (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A., 94–95; Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. *Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie*, 68–69. Konferencja Episkopatu Senegalu, Mauretanii, Republiki Zielonego Przylądka, Gwinei Bissau (2015). 2019. Wskazania dla katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Senegalu, 110; Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską, 124–125.

⁵⁴ Por. Jan Paweł II. 1986. *Encyklika „Dominum et Vivificantem”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana, nr 65; *Katolicka Odnowa Charyzmatyczna* (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 32.

⁵⁵ Por. *Katolicka Odnowa Charyzmatyczna* (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia), 33–34; Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (2015). 2019. *Dom modlitwy* (Mk 11,17). Inicjatywy modlitewne

* * *

Podsumowując, należy podkreślić, że przytoczone dokumenty posoborowe zawierają pogłębioną wiedzę teologiczną na temat charyzmatów oraz ich funkcjonowania w życiu codziennym osób wierzących. Na istotne podkreślenie zasługuje element rozdzielenia pierwiastka duchowego i jego oceny, jak również zjawisk związanych z zaburzeniami psychicznymi, jakie mogą występować u poszczególnych osób. Niemniej warte podkreślenia są konkretne rozwiązania, jakie w takich sytuacjach proponują autorzy dokumentów, a mianowicie: kierownictwo duchowe i towarzyszenie tym osobom poprzez dar rozeznania, jak również wskazanie konkretnej fachowej pomocy psychologicznej.

Nie ulega wątpliwości, że charyzmaty we wspólnocie Kościoła są dziś ogromnym darem, który także dzięki swoistej spektakularności staje się – podobnie jak w czasach Jezusa – niczym innym, jak tylko potwierdzeniem autentycznie głoszonej Ewangelii. To ona prowadzi człowieka do odkrywania osoby Jezusa oraz wejścia z Nim w indywidualną relację. Charyzmaty, o czym należy pamiętać, zawsze spełniają jedynie rolę pomocniczą w spotkaniu z Jezusem oraz w doświadczaniu Jego mocy i działania w codziennym życiu człowieka wierzącego.

References

- Bednarz Mieczysław. 1985. *Przyjdź i odnow nas*. Kraków: WAM.
- Jan Paweł II. 1986. *Encyklika „Dominum et Vivificantem”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.
- Jan Paweł II. 1988. *Adhortacja apostolska „Christifideles Laici”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.
- Jan Paweł II. 1998. „Wiele charyzmatów i ruchów, ale jedna misja. Przemówienie Ojca Świętego do przedstawicieli ruchów kościelnych. Rzym 30 V 1998 r.” (24.08.2020). https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/ruchy_30051998.html.
- Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 211–260. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (2015). 2019. Dom modlitwy (Mk 11,17). Inicjatywy modlitewne i domy modlitwy. W *Wiosna Kościoła. Od-*

i domy modlitwy. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 270–278.

- nowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 261–333. Cieszyn: Wydawnictwo: Zacheusz.
- Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (2013). 2019. Opinia Komisji Teologicznej Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech na temat Różnych Stylów Uwielbienia w młodzieżowej gałęzi Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 334. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Komisja Teologiczna Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Niemczech (1995). 2019. O nadzwyczajnych zjawiskach fizycznych w odniesieniu do doświadczeń duchowych. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 211–260. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Konferencja Amerykańskich Biskupów Katolickich (1997). 2019. Łaska dla Nowej Wiosny. Oświadczenie Konferencji Biskupów Katolickich USA na temat odnowy charyzmatycznej. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 71–83. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Konferencja Biskupów Kanady (2003). 2019. Oświadczenie biskupów Kanady na temat odnowy charyzmatycznej. Odnowa charyzmatyczna w Kanadzie. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 49–70. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Konferencja Episkopatów Ameryki Łacińskiej. Katolicka Odnowa Charyzmatyczna (1987). 2019. Dokument ze spotkania Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej w La Ceja (Kolumbia). W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 17–48. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Konferencja Episkopatu Antylii (1976). 2019. Oświadczenie na temat Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej wydane przez biskupów Konferencji Episkopatu Antyli na ich zebraniu w Belize, C.A. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 85–104. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Konferencja Episkopatu Niemiec (2019). 2019. Duch daje życie. Teologiczne i duszpasterskie podstawy Odnowy Charyzmatycznej w Kościele katolickim w Niemczech. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadzka, Maja Sowińska, 153–210. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.

- Konferencja Episkopatu Senegalu, Mauretanii, Republiki Zielonego Przylądka, Gwinei Bissau (2015). 2019. Wskazania dla katolickiej Odnowy Charyzmatycznej w Senegalu W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 105–112. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Kongregacja Nauki Wiary. 2002. *Katechizm Kościoła Katolickiego*. Poznań: Pallottinum.
- Kozłowski Józef. 1998. *Życie w Duchu Świętym*. Łódź: Ośrodek Odnowy w Duchu Świętym.
- Kubiś Adam. 2013. „Papież Jan XXIII a Sobór Watykański II”. *Wrocławski Przegląd Teologiczny* 21 (2): 231–240.
- O’Collins Gerald, Edward G. Farrugia. 2002. *Leksykon pojęć teologicznych i kościelnych z indeksem angielsko-polskim*. Tłum. Jan Ożóg, Barbara Żak. Kraków: WAM.
- O’Connor Edward D. 1984. *Ruch charyzmatyczny w Kościele*. Tłum. Barbara Olszewska. Warszawa: PAX.
- Philippe Thomas. 1994. *Wierność Duchowi Świętemu*. Tłum. Agnieszka Kuryś. Kraków: Wydawnictwo Serafin.
- Przemysław Sawa, Artur Sepiolo, Iwona Zielonka. Red. 2017. *Charyzmaty w służbie ewangelizacji*. Gliwice: Szkoła Nowej Ewangelizacji Jezusa Zmartwychwstałego.
- Ratzinger Joseph. 1986. *Raport o stanie wiary*. Tłum. Zyta Orszyn, Jan Chrapek, Jolanta Klecel. Warszawa: Michalineum.
- Rosik Mariusz. 2017. Charyzmaty (1 Kor 12,1-12), (20.04.2020). <http://www.mariuszrosik.pl/wp-content/uploads/2017/05/CHARYZMATY.pdf>.
- Salamon Joanna, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska. 2019. *Wiosna Kościoła. Odnowa Charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Elementy rozeznawania dla Odnowy Charyzmatycznej. Opublikowano przez sekretariat generalny Konferencji Biskupów Francji. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 127–152. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Sekretariat Konferencji Episkopatu Francji (2006). 2019. Nota pastoralna biskupów francuskich dotycząca nowych ruchów charyzmatycznych i skierowana do wszystkich osób niosących odpowiedzialność duszpasterską. W *Wiosna Kościoła. Odnowa charyzmatyczna w dokumentach episkopatów i komisji teologicznych różnych krajów świata*. Red. Joanna Salamon, Agnieszka Luberadзка, Maja Sowińska, 113–126. Cieszyn: Wydawnictwo Zacheusz.
- Siemieniowski Andrzej, Mirosław Kiwka. 2017. Boży płomień. Chrzest w Duchu Świętym (24.08.2020). <http://www.siemieniowski.archidiecezja.wroc.pl/?q=node/176>.
- Sobór Watykański II. 1964. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.
- Sobór Watykański II. 1965. *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.

Sobór Watykański II. *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym „Dei Verbum”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.

Soubeyrand Pierre-Marie. 2017. *Przyjąć Ducha Świętego*. Tłum. Maria Żurowska. Kraków: Esprit.